

Ciała
Sienkiewicza

NR 2821

Ryszard Koziółek

Ciała Sienkiewicza

Studia o płci i przemocy

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2010

Redaktor serii Historia Literatury Polskiej
Marek Piechota

Recenzent
Grażyna Borkowska

Publikacja będzie dostępna – po wyczerpaniu nakładu – także
w wersji internetowej:

Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

Spis treści

Objaśnienia skrótów	7
Jasienkiewicz	9
1. Projekt	9
2. Rozchwianie	23
3. Tylko artysta	38
4. Dopowiadanie Sienkiewicza	50
Miejsca po ojcach	58
1. Puste znaczenie	58
2. We władzy performatywów	69
3. Syn, który się waha	81
4. „i”?	97
Płeć idei	109
1. Alegoria straty	109
2. Czy Sarmatki mają ciała?	122
3. „Trzeba świat zaludnić!”	132
4. We mgle	154
5. Płeć idei	162
Eros w żałobie	168

Śmiech Zagłoby	208
1. „Nieznajomy człowiek z bezczelną twarzą warchoła i opoja”	208
2. Stary Don Juan	218
3. „– Nikt się nie śmieje! Nikt się nie śmieje!”	228
4. „I klnąc, odmawia pacierz lub dwa w trwodze”	240
5. Kontrnarrator	248
Popisy przemocy	258
1. Tekst w afekcie	258
2. Pismo przemocy	273
3. Czytanie rany	287
4. Praca zabijania	303
5. Folga	315
6. „Budowniczy lustra”	327
Krzepa	340
1. Wrogowie życia	340
2. Choroba na Francję	352
3. Muskuły myślenia	372
4. O potrzebie <i>Trylogii</i> dla życia nowoczesnego	380
5. Niewczesny suplement (heraklitejski)	394
6. Słabnąca ręka	402
Indeks osobowy	416

Indeks osobowy

- A**
Abercombie Nicolas 14
About Edmund 368
Abrams H. Meyer 73
Achmatowicz Aleksander 52
Almodóvar Pedro 338
Althusser Luis 20
Andrzejkowicz Magdalena 264
Antochewicz Bernard 124
Apanowicz Anna 262
Apuchtin Aleksander 33
Arystoteles 42, 43, 237, 248, 413
Asnyk Adam 19, 106
Auerbach Erich 208
Austin Langshaw John 72, 73
Axer Jerzy 15, 335, 401
- B**
Babska Maria 155, 158
Bachórz Józef 43, 340, 356
Balibar Étienne 20
Baliński Ignacy 258
Balthus (Balthasar Klossowski de Ro-
la) 202, 203
Balzak Honoriusz 11, 253, 260, 372,
402
Baranowicz Łazarz 232
Barańczak Stanisław 44, 140, 143,
290, 399
Barbaruk Magdalena 338
Barrès Maurice 365
Barthes Roland 57
Bartoszewicz Antonina 340
Bataille Georges 332
Baudelaire Charles 11, 12, 233, 256,
349
Beauvoir Simon de 121
Beauvois Daniel 385
Benjamin Walter 345
Benka Urszula 286
Benni Karol 45
Berent Waclaw 145, 364
Bergson Henri 232–234, 240, 302,
347
Berman Marshall 12, 13, 359, 363,
364
Bernard Claudie 392
Bernhardt Sara 24, 368
Beylin Karolina 157, 230
Białobocki Jan 304
Bielik-Robson Agata 358
Bielska-Łach Monika 262
Bieńkowska Wiera 369
Bijvoet C. Maya 177
Błońska Wanda 57
Błoński Jan 18, 19
Bobrzyński Michał 85, 88
Bocheński Józef 121
Bokszczanin Maria 7, 17, 30, 133,
154, 155, 335, 409
Borges Jorge Luis 413
Bork Piotr 304, 343
Borkowska Grażyna 56, 59, 343
Bourget Paul 144, 353, 365
Brandt Józef 44, 262, 263
Brodzka Alina 261
Bronfen Elizabeth 168, 200
Brykalska Maria 39
Brzozowski Stanisław 17, 18, 34, 36,
41, 48, 210, 244, 268, 347, 370, 379,
380, 382, 390, 292
Buckle Henry 82, 83
Bujnicki Tadeusz 7, 15, 26, 33, 36–
38, 40, 47, 59, 63, 134, 135, 182,
199, 208, 211, 230, 231, 304, 347,
354, 374, 396
Burek Tomasz 370
Burzyńska Anna 43
Buttler Danuta 238
- C**
Camus Albert 76
Carroll Lewis 101

- Cervantes Miguel 209
 Chadwick Helen 266
 Chądyńska Zofia 413
 Chełmoński Józef 223, 363
 Chłędowski Kazimierz 23, 25
 Chłopicki Władysław 237
 Chmielewski Adam 198
 Chmielowski Piotr 11, 19, 22, 26, 40, 374
 Chojnacki Antoni 21
 Chrzanowski Ignacy 54
 Chrzanowski Tadeusz 122
 Chwedeńczuk Bohdan 72
 Cichowicz Stanisław 232
 Clément Catherine 168
 Comte August 342, 357
 Conrad Korzeniowski Józef 167
 Constantini Constanż 202
 Critchley Simon 237
 Czachórski Władysław 44
 Czaplejewicz Eugeniusz 302
 Czaplński Przemysław 385
 Czerniawski Adam 394
- D**
 Danek Wincenty 360
 Darwin Karol 129, 130, 144, 326, 327, 370, 394
 Daudet Alfons 212–214, 368–370
 Dawid Jan Władysław 18
 Debray Régis 199
 Delgado Ruiz Michel 331
 Dembowska Maria 134
 Deotyma (Łuszczewska Jadwiga) 29
 Derrida Jacques 168, 266
 Deryng Maria 24
 Dujardin Édouard 353
 Dewey John 342
 Dickens Charles 155–157, 165, 209, 212, 230, 239
 Diderot Denis 209
 Dilthey Wilhelm 347
 Dłuski Witold 20
 Dobrowolska Wanda 168, 169
 Dobrowski Witold 335
 Dobrski Konrad 10, 28
 Drogoszewski Aureli 18, 341
- Dumas Aleksander (syn) 23, 24, 353, 367, 368
 Dybciak Krzysztof 21, 49
 Dzieduszycki Wojciech 225, 255
- E**
 Egelstone Robert 255
 Engels Fryderyk 359
- F**
 Falski Maciej 108, 266
 Feldman Wilhelm 255
 Fish Stanley 248, 249
 Fita Stanisław 11, 20, 83, 341
 Flaubert Gustaw 36, 127, 344, 355, 372
 Fleishman Avrom 392
 Fliess Wilhelm 265
 Franas Aneta 331
 France Anatol 353
 Freud Zygmunt 56, 87, 91, 98, 108, 166, 185, 186, 200, 222, 223, 229, 230, 237–239, 265
- G**
 Gagliano Marco 413
 Garczyński Stefan 247
 Gautier Teofil 12
 Giertych Roman 34
 Gilewski Wojciech 332
 Glass Grzegorz 18
 Głowacki Aleksander (Prus Bolesław) 11, 17–19, 34, 58, 83, 84, 86, 169, 213, 232, 247, 264, 266, 271, 302, 329, 341, 346, 356, 358–360, 364
 Głowiński Michał 210, 236
 Głowczewski Aleksander 237
 Goethe Johann Wolfgang 124
 Gołaszewska Maria 237
 Gombrowicz Witold 18, 49, 52, 125, 338
 Goncourtowie Edmont i Jules 353
 Gonzales Alfons 9
 Gorski Jan 215, 366
 Gorzelak Małgorzata 94
 Goszczyński Seweryn 263
 Goya Francisco 52
 Górka Olgierd 34
 Górski Karol 303, 362
 Górski Konstanty 21, 35, 40

- Górski Ludwik 45
 Grabski Feliks Andrzej 83
 Gray Asa 326
 Gray John 342, 343
 Greenblatt Stephen 217
 Grześkowiak-Krwawicz Anna 66,
 92, 93, 317
 Grzymała-Siedlecki Adam 26
 Gutorow Jacek 43
 Guze Joanna 76, 233
- H**
 Handke Ryszard 53
 Hartmann Edward 341
 Hebbel Friedrich 166
 Hendzel Władysław 182, 407
 Henkiel Dionizy 26, 27
 Heraklit z Efezu 394, 398
 Herbert Zbigniew 187, 256, 291
 Heredia José María de 265
 Hertz Benedykt 18
 Hobbes Thomas 92
 Hölderlin Friedrich 394
 Homer 49, 138, 139, 208, 212, 259,
 270, 279
 Horain Julian 12, 29, 223
 Horodyński Piotr 262
 Hryniewiecki Bolesław 59
 Hugo Wiktor 353
 Hume David 259, 276
 Hurko Josif 33
 Husserl Edmund 51
 Huysmans Joris-Karl 144, 353, 365
- I**
 Ihnatowicz Ewa 57
- J**
 Jakóbczyk Jan 36
 Jakubowski Zygmunt Jan 41
 James Henry 101, 255
 Jan z Koszyczek 154
 Janczewski Edward 154
 Jankowski Teodor 36
 Janowska Katarzyna 370
 Jarzębski Adam 412–414
 Jay Martin 302
 Jedlicki Jerzy 342, 360, 382, 383
 Jeź Teodor Tomasz (Miłkowski Zygmunt) 19, 267, 345
- Jodełka Tomasz 11, 197
 Jonca Magdalena 59
 Joyce James 101
- K**
 Kaczkowski Zygmunt 19, 48, 109
 Kafka Franz 43, 101
 Kania Ireneusz 332, 338, 381, 382
 Kant Immanuel 237
 Karłowicz Jan Aleksander 9
 Keats John 117
 Keller Maria 354
 Kerényi Karl 338
 Kersten Adam 86
 Kierkegaard Søren 237
 Kiernicki Edward 32
 Kijowski Andrzej 12
 Kitliński Tomasz 293
 Klaczko Julian 117
 Kleiner Juliusz 211
 Kłoczowski Jan Maria 202, 233
 Kłosińska Krystyna 266
 Kłosiński Krzysztof 101
 Kochanowski Jan 154, 222, 243, 244
 Kock Paul 366
 Kolendo Jerzy 335
 Kolonicki Roman 213
 Komendant Tadeusz 293, 332
 Konopnicka Maria 28, 33, 84, 197,
 260, 261, 343, 348
 Konwicki Tadeusz 385
 Kopeć-Umiastowska Barbara 217
 Korczak Janusz 18
 Kornilowiczowa Maria 112, 133, 134,
 155, 402
 Korotyński Władysław 17
 Kosętka Halina 34
 Koskowski Bolesław 35
 Kosman Marceli 211
 Kosmanowa Bogumiła 211
 Kosowska Ewa 70, 116, 131, 141, 210
 Kościelska Maria 409
 Kościelski Józef 409
 Kowalski Sergiusz 342
 Kozakiewicz Bronisław 16, 37, 371,
 408, 409
 Koziółek Ryszard 53
 Koźmian Stanisław 31

- Kramsztyk Stefan 132
Kraśniński Zygmunt 341
Krasnodębski Zdzisław 382
Kraszewski Józef Ignacy 10, 19, 48,
207, 211, 360, 387
Krechowiecki Adam 348, 409
Kristeva Julia 108, 199, 202, 266, 293
Krońska Irena 382
Kroński Tadeusz 382
Król Marcin 343
Krudowski Franciszek 44
Krzywicki Ludwik 26, 27
Krzyżanowski Jerzy R. 24, 30
Krzyżanowski Julian 7, 19, 26, 32, 44,
105, 136, 172, 173, 184, 209, 211,
215, 223, 231, 335
Kubala Ludwik 88, 290
Kubiak Zygmunt 138
Kuczyński M. Stefan 34
Kulczycka-Saloni Janina 11, 13, 178,
264, 267
Kunz Tomasz 73
Kwietniewska Małgorzata 287
Kwintylian 237
- L**
Lacan Jacques 84, 201
Lanham Richard 249
Lanson Gustaw 369
Las Casas Bartolomé de la 275
Lash Scott 14
Leiris Michel 331, 332, 336, 339
Lenartowicz Teofil 197
Leo Anna 76
Leo Edward 31, 411
Leociak Jacek 268
Leszkiewicz Paweł 293
Leszkowicz Paweł 266
Lilla Mark 32
Linde Bogusław Samuel 192, 265,
315, 391
Lis Renata 199
Longhurst Brian 14
Loti Pierre 353
Lowenthal David 384
Lubowski Edward 14, 16, 17, 30, 361
Ludorowska Halina 44, 211
Ludorowski Lech 21, 30, 44, 161, 182,
196, 207, 211, 271, 279, 303
Lukian 391
- Ł**
Łukasiewicz Małgorzata 268, 270,
386
- M**
Maciejewska Irena 52
Maciejewski Janusz 59
Maciejowski Ignacy ps. Sewer 107,
108, 165
Mackiewicz Stanisław 105, 109, 131,
337
Maeterlinck Maurycy 365
Magnone Lena 260
Malarmè Stefan 365
Malczewski Jacek 348
Margański Janusz 32
Markiewicz Henryk 57, 91, 210, 245,
265, 340, 348, 361, 395
Markowski Michał Paweł 43
Marks Karol 359
Martin Brian 260
Matejko Jan 41, 375
Matuszewski Ignacy 264
Maupassant Guy 347, 353
Max Gabriel 193
Mazan Bogdan 201
Mazur Aneta 28, 38, 182
Mencwel Andrzej 15, 17, 18, 34
Miaskowski Kacper 27
Michalski Krzysztof 129, 153, 386
Mill John Stuart 342
Miłaszewski Stanisław 30
Miłoś Czesław 32, 273, 370
Mocarska-Tycowa Zofia 176, 262
Modrzejewska Helena 23, 24, 40,
154, 367
Mokranowska Zdzisława 30, 303
Moltke von Helmut 258
Montaigne Michel 247
Morawska Konstancja 345
Morawski Kazimierz 256
Moszczeńska Iza 18
Moszczeńska Maria 223
Mucharski Piotr 370
Muller Marcel 206

- Munch Edward 191
Mycielska Gabriela 121
Myszkowska Justyna 337
- N**
Najder Zdzisław 167
Nałkowski Wacław 17, 18, 36
Nancy Jean-Luc 287
Napoleon I Bonaparte 258, 360
Nerczuk Zbigniew 245
Neveux Jean 353, 354
Nietzsche Friedrich 145, 146, 233,
268, 291, 345, 347, 350, 386, 388,
391, 392, 402, 416
Niklaus Manuel 191
Niklewiczówna Krystyna 275
Nowaczyński Adolf 18
Nowak Zbigniew Jerzy 54
Nycz Ryszard 14, 73, 302
- O**
Ochab Maryna 199, 332
Offenbach Jacques 366, 367
Okoń Waldemar 262
Okoński Władysław 19
Olszański Grzegorz 53
Orel Harold 392
Orłowski Hubert 349
Ortega y Gasset Jose 336, 337
Ortwin Ostap 332
Orzeszkowa Eliza 18, 19, 28, 58, 59,
83, 84, 101, 216, 267, 341–343, 345,
356–358, 369, 375, 387
Osada Stanisław 389
Ostrowska Bronisława 14
Osuchowski Antoni 18, 31, 87
Ouriliac Edward 12
Owidzki Jan Felicjan 46
- P**
Paczkowska-Łagowska Edyta 347
Paczoska Ewa 83
Papée Stefan 211, 230, 232
Parandowski Jan 140
Parnicki Teodor 393
Pascal Blaise 163
Paszek Jerzy 52
Pawelec Dariusz 53
Peri Jacopo 413
- Piasecki Zdzisław 21, 44, 172, 182,
407
Pichois Claude 233
Pieniążek Paweł 347
Pigoń Stanisław 211
Pilch Jerzy 18
Piltz Erazm 35, 43
Piłsudski Józef 389
Piorunowa Aniela 11
Platon 42, 204, 237, 251, 268
Plessner Helmuth 245, 247, 382
Płachecki Marian 57
Podbielski Henryk 43
Poe Edgar Allan 168
Polhemus Robert 107
Poliklet 140
Popiel Romana 101
Potkański Karol 258, 373, 374, 375,
392, 408, 409
Potocki Antoni 223, 224
Praz Mario 168
Proust Marcel 101, 206
Przeźmiński Jarosław 302
Przybyła Zbigniew 182
- R**
Rabikowska Marta 182
Radziejewska Maria 175, 350
Rafael Santi 157, 158
Reich Edward 132, 137, 138
Rejchman Bronisław 362
Rejman Euzebiusz 118
Rimbaud Artur 365
Robert Reszke 56, 84, 87, 91, 98, 185,
238
Rod Eduard 365
Rogalski Dariusz 56
Rolland Romain 353
Rosiek Stanisław 199
Roudinesco Elizabeth 84
Rougemont Denis de 111
Rozpłochowska Agnieszka 190
Russel Bertrand 342
Rutkowski Krzysztof 302
Rzewuski Henryk 48
- S**
Sadkowski Wacław 37
Sandler Samuel 19, 208, 395

- Sartre Jean Paul 37
 Schopenhauer Artur 129, 144, 237, 341, 342
 Schumann Robert 193
 Scott Walter 49, 384, 392
 Scurry Elaine 292
 Sep-Szarzyński Mikołaj 27
 Shakespeare William 33, 44, 49, 58, 87, 119, 120, 139, 140, 143, 154, 170, 212, 216, 217, 236, 248, 289, 290, 319, 343, 380, 393, 399
 Sidorek Janusz 51
 Siemieński Lucjan 138
 Siemiradzki Henryk 44, 261, 264
 Sikorski Józef 349
 Simmel Georg 347
 Sławek Tadeusz 228
 Słomczyński Maciej 33, 58, 120, 152, 248
 Słonimski Antoni 286
 Słowacki Juliusz 99, 130, 202, 212, 263, 348, 384, 401
 Słowiński Michał 236
 Smolka Stanisław 19, 31, 177
 Soból-Jurczykowski Andrzej 413
 Spasowicz Włodzimierz 170, 374, 375
 Spencer Herbert 86, 237
 Sroka Mieczysław 370
 Starnawski Jan 54
 Stawar Andrzej 26, 34, 37, 83, 111, 210, 313
 Stein Edyta 51
 Stendhal Henri 372
 Stępnik Krzysztof 47
 Stoff Andrzej 67, 207, 211, 253
 Stomma Ludwik 339
 Straszewicz Ludwik 211
 Studencki Władysław 211
 Swolkień Henryk 193
 Szahaj Andrzej 248
 Szetkiewiczówna Maria 38–40, 64, 108, 160, 172, 175
 Sztachelska Jolanta 27, 29, 37, 38, 41, 44, 47, 48, 83, 87, 129, 143, 155, 321, 351
 Szuster Marcin 13
 Szymanowski Wacław 10
 Szymutko Stefan 210, 227
 Szypowska Maria 197
 Świerczyńska Dobrosława 10
 Świętochowski Aleksander 11, 15, 19, 34, 39, 48, 84, 169, 341, 383
 Świętosławska Teresa 335
 Taine Hipolit 216, 217, 353, 364
 Targosz-Kretowa Karolina 413
 Tarnowski Jan 19, 48, 293, 294, 313, 314
 Tazbir Janusz 217, 299
 Tetmajer Kazimierz 149
 Tokarżówna Krystyna 11
 Tomkiewicz Władysław 413
 Tretiak Józef 356
 Tuffrau Paul 369
 Turgieniew Iwan 36
 Ulanowska Wanda 102
 Vattimo Gianni 88
 Verlaine Paul 365
 Waczków Józef 37
 Wasylewski Stanisław 409
 Watts Georg Frederick 176
 Weininger Otto 332
 Weintraub Wiktor 265
 Welsh Alexander 392
 Wesseling Elizabeth 392
 Wierzbicki Andrzej 381
 Witkiewicz Stanisław 21, 28, 32, 39–42, 44, 45, 49, 64, 108, 136, 154–156, 160, 172, 223, 345, 346, 353, 356, 363, 374, 376, 383
 Witwicki Władysław 42, 204, 251, 268
 Włodkowiczówna Maria 149, 150, 160
 Wodziński Antoni 371
 Wojciechowski Konstanty 211
 Wujek Jakub 83, 99, 163, 171, 295
 Wyka Kazimierz 15, 25, 47, 49, 54, 208, 352, 353
 Wyrzykowski Stanisław 345

-
- Wyspiański Stanisław 381, 385, 388 Zwolińska Agata 245
- Z**agórska Aniela 167 **Ż**aboklicki Krzysztof 168
Zakrzewski Bogdan 262 Żabski Tadeusz 7, 23, 32, 55, 139,
Zaleski Józef Bohdan 263 346, 364, 366
Zalewski Kazimierz 46 Żeleński (Boy) Tadeusz 245, 247
Zawadzki Andrzej 88 Żeromski Stefan 51–53, 283, 379,
Zieliński Tadeusz 335 381, 385
Žižek Slavoj 198, 201 Żygulski Kazimierz 236, 237
Zola Emil 344, 345, 347, 351–353,
365, 366, 368, 369, 371, 372

Redaktor
Wacław Walasek

Projektant okładki oraz fotografia
Magdalena Nazarkiewicz

Redaktor techniczny
Ireneusz Olsza

Copyright © 2010 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-1843-1

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie II. Ark. druk. 26,5. Ark. wyd. 25,5. Papier
offset. kl. III, 90 g Cena 40 zł

Wydawca: Oficyna Wydawnicza Wacław Walasek
ul. Mieszka I 15, 40-877 Katowice
Druk i oprawa PPHU TOTEM s.c.,
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław